

OLASZORSZÁG: VÍRUS UTÁN, VÁLSÁG KÖZBEN

FRANCESCO GIUBILEI

Miközben Olaszország már kifelé tart a koronavírus okozta egészségügyi vészhelyzetből, egy másik válsághelyzet vészharangjai konganak Itália szerte, melynek következményei éppen olyan veszélyesek és nagy valószínűséggel maradandók lesznek.

HÁROM HÓNAPOS KARANTÉN¹

Európában Olaszország vezette be először és az utolsók között oldotta fel a kijárási tilalmat, a megszorító intézkedések is itt voltak a legszigorúbbak egész Európában, hiszen a lakosság majdnem két hónapig nem mozdulhatott ki otthonról, a legszükségesebb intéznivalókhoz (úgy mint boltba vagy gyógyszer-tárba járáshoz) helyváltoztatást igazoló engedélyt kellett felmutatni.

Olaszországban tehát márciusban, áprilisban és május elején a személyes szabadság korlátozása a legszigorúbb volt a világon, a kormány megtiltotta a lakástól számított kétszáz méteres távolságon túli kocogást is. Bejárta a világot az a felvétel, amelyen egy személy Rimini üdülővárosának egyik strandján egyedül napozott, és két helyi rendőr közrefogta, hogy megbüntesse. Felháborodást keltettek azok a 400 eurós bírságok is, amelyekkel azokat sújtották, akiknek egyetlen vétségük az volt, hogy lakóházuktól messzebb sétáltak, mint egy kilométer. Éles vita folyt a templomokról is; habár mindvégig nyitva maradtak, megadván a lehetőséget a híveknek, hogy magukban imádkozzanak, a miséket több mint két hónapra betiltották, és a világ egyik legkatolikusabb országában ez a döntés számos alkalommal váltott ki tiltakozást a hívők körében. Néhány pap úgy döntött, hogy csekély számú megjelent hívő esetén bemutatja a misét, de Cremona járás egyik falujában a carabinieri bementek a templomba és felszólították a papot, hogy hagyja abba a szertartást. A pap ezt megtagadta és „hatalommal való visszaélést” emlegetett, miközben a misét élő videóban közvetítették az interneten, amely felvétel gyorsan terjedt a világhálón. A képsorok sok olasz lelkét megérintették, és úgy vélték, hogy a kormány bevezetett intézkedései nem tartották tiszteletben az alkotmányban szentesített szabadságjogokat.

Ugyanígy számos alkotmányjogász is úgy ítélte meg, hogy Conte kormányfő *modus operandija* nem igazodott megfelelően az alkotmányhoz. Miközben a liberális média és a progresszív olasz politikusok megvádolták Magyarországot azzal, hogy csorbította a demokráciát (bár valójában az Európa Tanács tisztázta, hogy nem történt alkotmány sértés!), Olaszországban a személyes szabadság korlátozása egyszerű törvényerejű rendeletekkel történt, vagyis *de facto*

1 A „karantén” szó a középkori Itália pestis elleni védekezési gyakorlatából ered, eredeti alakja a negyven napot jelentő *quaranta giorni*; ugyanis ennyi ideig kellett a kikötőben vesztglő hajón tartózkodniuk az utasoknak, ha olyan helyről érkeztek, ahol járvány volt. (A Szerk.)

„Minden rendben lesz” – Olasz nemzeti lobogó egy bolognai ablakban, 2020. március 19.
(Pietro Luca Cassarino felvétele)

adminisztratív eljárás keretében, mégpedig parlamenti szavazás nélkül. Miközben a személyes szabadság felfüggesztésének témája egyre nagyobb teret hódított a társadalmi vitákban, köszönhetően az olyan közösségi kampányoknak, mint a *Coalition Meeting Roma*² vagy a #legyünkújraszabadok mozgalom, aközben manapság az emberek leginkább Olaszország gazdasági kilátásai miatt aggódnak.

Miközben Észak-Olaszország egyes részein (szerencsére egyre kisebb számban) maradt néhány gócpont, sok déli régióban a fertőzés nullára csökkent. Május elején vitákat váltott ki Jole Santelli, Calabria tartomány jobbközép elnökének az a döntése, mely szerint a kormány rendeletéhez képest előbb adott engedélyt a korlátozások enyhítésére (ennek révén május 18. volt az üzletek, június elseje az éttermek és bárók legkorábbi újraindítása), mégpedig azzal érvelve, hogy ha nincs azonnali újraindítás, akkor egyes helyeken a szervezett bűnözés átveszi az állam szerepét és „alternatív lehetőségeket” kínál az állampolgároknak. Nem szabad a *lockdown* [lezárás, átvitt értelemben „karantén”] társadalmi hatását alulértékelni olyan területeken, ahol a maffia jelenléte meghatározó, és normál körülmények között is nagy gondot okoz.

GAZDASÁGI VÁLSÁG

A gazdasági mutatók valóban ijesztőek: az IMF szerint a 2020-as évet tekintve a globális gazdaság 3 százalékos recessziót szenvedhet el, amely az eurózónában várhatóan 7,5 százalékos lesz, míg az olasz GDP 9,1 százalékos visszaesésével lehet számolni. Világviszonylatban csupán Libanon (12%), Venezuela (15%) és Makaó (29,6%) eredményei lesznek várhatóan rosszabbak, azzal a különbséggel, hogy az olasz gazdaság világszinten a nyolcadik, illetve a G7 tagja.

Olaszország tragédiája a tragédiában: Lombardia tartományt sújtotta leginkább a koronavírus, miközben Lombardia jelenti az olasz ipar hajtómotorját, és ha rövid időn belül itt és a többi iparilag fejlett északi tartományban (például Piemontban vagy Emilia Romagnában) nem áll vissza az élet a vírus előtti állapotnak megfelelően, a válság még inkább el fog mélyülni.

Olaszország
tragédiája
a tragédiában

SZUVERENITÁSDEFICIT

A legnagyobb fenyegetés a határokon túlról jön: leginkább Brüsszel (vagy inkább Berlin) és Peking a probléma.

Itália zárt kapukra talált a vészhelyzet kezdeti fázisában, amikor a legnehezebb napokat élte át, nap nap után több száz halottal; hiába kért segítséget az EU-tól, az nem volt képes Olaszország kéréseit meghallani. Változás csak akkor következett be az Európa Tanács körében, amikor a Covid-19 elterjedt Franciaországban és Németországban is. Történelmet írt Christine Lagarde nyilatkozata március elején, amikor fölvázolta a milánói tőzsde történelmi zuhanását (16 százalékos csökkenés), és még Mattarella köztársasági elnök beavatkozását is kérte, hogy szorgalmazza a vezetőség leváltását.

Az Európai Unió által tanúsított magatartás az egészségügyi sürgősségi helyzet teljes ideje alatt kívánnivalókat hagyott maga után Olaszország, az eurózóna harmadik legnagyobb gazdaságának segélykéréseit illetően, és túl sok még a kérdőjel a Brüsszeliől érkező források tekintetében is, hiszen azon túl, hogy a Recovery Fund bejelentette a kereteket, a mai napig nem érkezett semmiféle segítség (leszámítva, hogy az Európai Központi Bank felvásárolt egy nagyobb mennyiségű olasz államkötvényt). A Recovery Fund keretei felett azonban (amely papíron valóban hatalmas összeg) ott lóg Damoklész kardja a felhasználást illetően: az EU olyan reformokat akar, amelyek nem az olasz Parlamentben, hanem

2 A *Coalition Meeting Roma* Lorenzo Montanari aktivitása kezdeményezésére, az amerikai Grover Norquist által létrehozott „Amerikaiak az adóreformért” nevű mozgalom olasz csoportjaként alakult meg.

Brüsszelben születnek meg. Ezen kívül érvényben marad az a lehetőség, hogy Olaszország az ESM (Európai Stabilitási Mechanizmus, „állammentő alap”) forrásaihoz fordulva, görög mintára megkockáztat egy új „Trojkát” és egy kizárólagos európai uniós ellenőrzést.

Az EU általános bizonytalansági helyzetében egyre nagyobb erővel jelentkezik egy új játékos: Kína. Paradox módon Kína a koronavírus okozta vészhelyzet idején nagy befolyásra tett szert Olaszországban, miközben egy olyan kormánnyal játszik össze, amelyben a koalíció nagyobbik pártja, a populista Öt Csillag Mozgalom kifejezetten Kína-barát (Olaszország volt a G7 első olyan nemzete, amely a múlt évben csatlakozási szándékát fejezte ki az Új Selyemút [OBOR, Egy övezet, egy út] kezdeményezéshez) és nagy mennyiségű egészségügyi felszerelést fogadott el Pekingtől.

Napvilágot látott az egyik legrangosabb olasz közvélemény-kutató iroda, az Swg egyik kutatási eredménye. Arra a kérdésre, hogy kiket tekintenek „elengedhetetlen nemzeteknek” az olaszok, 45% Németországot, 38% Franciaországot, 17% pedig Nagy Britanniát választotta. A legmeghökkenőbb azonban a legbarátibb országokra vonatkozó válasz volt: az olaszok 52 százaléka Kínát jelölte meg (+42 százalékos növekedés 2019-hez képest), 32 százalékuk Oroszországot (+17%) és csak 17 százalékuk az Egyesült Államokat (-12%). Arra a kérdésre, hogy „a jövőben melyik országgal kell Olaszországnak szövetkeznie”, az olaszok 36 százaléka Kínát és kevesebb mint harmaduk az Egyesült Államokat választotta.

Kétségtelenül érezteti negatív hatását a Trumppal, illetve Boris Johnsonnal szembeni baloldali indíttatású politikai előítélet. Ezen kívül úgy jótékonyági alapon, mint az olasz állam vásárlása nyomán érkező kínai segítségadás érezhetően hatott az olaszoknak a kínai kormányról kialakított véleményére, annak ellenére, hogy a konzervatív újságírók és szakemberek nyomatékosan felhívták a figyelmet a Kínához való túlzott közeledés következményeire.

KONZERVATÍV KEZDET

A koronavírus egyértelművé tette, hogy szükségessé vált egy új társadalmi modell, amely a konzervatívoknak kedvező ideákra épül. Nyilvánvaló, hogy a vészhelyzet idején az állampolgárok a nemzetállamoktól kaptak válaszokat, és nem a föderális intézmények részéről. Ugyanakkor az olaszok újraértékelték a patriotizmus fogalmát is: soha annyiszor nem énekelték a himnuszt és nem lengették úgy az olasz zászlót, mint a karantén idején. Az emberek újraértelmezték a vallás és a spirituális közegek fontosságát is: Ferenc Pápa *Urbi et Orbi* áldása nemcsak

szükségessé vált egy új társadalmi modell

a hívőket érintette meg, hanem az összes állampolgárt, hiszen ahogyan a konzervatívok gondolják, az emberi léleknek eredendően van egy spirituális része, és a krízishelyzetben a lelki folyamatok erősebbek, mint a materialista, racionális eszmék.

Így felmerül a kérdés Olaszország jövőjével kapcsolatban: mi a módja annak, hogy visszaszerezze a Mediterráneum és Európa színterén az utóbbi években elveszni látszó középponti helyét? A bilaterális kapcsolatok kiépítése tűnik a legkézenfekvőbb megoldásnak, már csak azért is, hogy ellensúlyozza az Európai Unió döntései és gondolkodásmódja miatt a nemzeti szuverenitás háttérbe szorulását, amely folyamatot az olaszok minden kétséget kizáróan rossz szemmel néznek. ■

Így felmerül a kérdés Olaszország jövőjével kapcsolatban: mi a módja annak, hogy visszaszerezze a Mediterráneum és Európa színterén az utóbbi években elveszni látszó középponti helyét? A bilaterális kapcsolatok kiépítése tűnik a legkézenfekvőbb megoldásnak, már csak azért is, hogy ellensúlyozza az Európai Unió döntései és gondolkodásmódja miatt a nemzeti szuverenitás háttérbe szorulását, amely folyamatot az olaszok minden kétséget kizáróan rossz szemmel néznek. ■

(Fordította: Zemen Annamária)